

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD:	23 GORFFENNAF 2019
PWNC:	ADOLYGIAD BLYNYDDOL AR REOLI TRYSORLYS AM 2018/19
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	CYNGHORYDD R WILLIAMS
SWYDDOG(ION) ARWEINIOL:	R MARC JONES
SWYDDOG(ION) CYSWLLT:	GARETH ROBERTS (EST. 2675)

Natur a rheswm dros adrodd

Cydymffurfio â'r rheoliadau a gyflwynwyd dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a chyda Chynllun Dirprwyo'r Cyngor ar gyfer Materion Rheoli Trysorlys am y cyfnod 2018/19 (Atodiad 8 o Ddatganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2018/19). Yn unol â'r Cynllun Dirprwyo, caiff yr adroddiad hwn ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ac yna i'r Cyngor llawn yn dilyn ei graffu gan y Pwyllgor hwn.

1. Cyflwyniad

Mae'n rhaid i'r Cyngor hwn, yn unol â rheoliadau dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, gynhyrchu adolygiad blynyddol ar weithgareddau rheoli trysorlys a'r dangosyddion pwylllog a thrysorlys gwirioneddol am 2018/19. Mae'r adroddiad hwn yn bodloni gofynion côd ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (y Côd) a Chôd Pwylllog CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (Y Côd Pwylllog).

Yn ystod 2018/19, y gofynion lleiaf ynglŷn ag adrodd yn ôl oedd bod y Cyngor llawn yn derbyn yr adroddiadau canlynol:-

- strategaeth flynyddol ar gyfer y trysorlys cyn i'r flwyddyn gychwyn (derbyniwyd ar 28 Chwefror 2018);
- adroddiad diweddar canol y flwyddyn ar y trysorlys (derbyniwyd ar 27 Chwefror 2019);
- adolygiad blynyddol wedi i'r flwyddyn ddod i ben yn disgrifio'r gweithgaredd o'i gymharu â'r strategaeth (sef yr adroddiad hwn).

Mae'r amgylchedd rheoleiddiol yn rhoi cyfrifoldeb ar Aelodau i adolygu a chraffu'r polisi a gweithgareddau rheoli trysorlys. O'r herwydd, mae'r adroddiad hwn yn bwysig gan ei fod yn darparu manylion am yr alldro mewn perthynas â gweithgareddau trysorlys ac mae'n dwyn sylw at gydymffurfiaeth â pholisïau'r Cyngor a gymeradwywyd yn flaenorol gan Aelodau.

Mae'r Cyngor yn cadarnhau ei fod wedi cydymffurfio gyda'r gofyniad o dan y Côd, sef bod y Pwyllgor Archwilio yn craffu'r holl adroddiadau rheoli trysorlys uchod cyn eu cyflwyno i'r Cyngor llawn.

Mae'r Swyddog Adran 151 yn cadarnhau y cafodd arian ond ei fenthycu at ddibenion cyfalaf ac na chafodd y cyfyngiad benthycu statudol (yr uchafswm a awdurdodwyd) ei dorri.

Yn fwy na hynny, mae'r adroddiad yn nodi'r canlyniadau canlynol yn ystod blwyddyn ariannol 2018/19:-

- Ffactorau allanol – yn cynnwys adolygiad o'r economi, perfformiad y raddfa log yn ystod y flwyddyn a'r ansicrwydd parhaus o ran Brexit;
- Ffactorau mewnol – yn cynnwys perfformiad gwariant cyfalaf, effaith ar y cronfeydd wrth gefn a'r balansau arian parod, agwedd risg tuag at fuddsoddiadau, y benthyciadau a gymerodd y Cyngor a'r effaith ar y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR);

- Y Strategaeth Rheoli Trysorlys yn 2018/19 – yn cynnwys rheoli dyledion y Cyngor, gweithrediad y polisi MRP newydd a benthyciadau a buddsoddiadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn;
- Rheolaeth o Reoli Trysorlys – beth yw'r Dangosyddion Pwyllog a sut byddant yn cael eu mesur;
- Cymharu Dangosyddion Pwyllog – cymhariaeth o'r gwir Ddangosyddion Pwyllog o gymharu â'r rhagolygon ar ddechrau'r flwyddyn;
- Edrych ymlaen i 2019/20 a thu hwnt; a
- Casgliad.

2. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Allanol

2.1 Cyfraddau Llog – Roedd Graddfa Banc yn 0.50% ar ddechrau'r flwyddyn, fodd bynnag, cododd y raddfa i 0.75% yn Awst 2018. Golygodd hyn fod cyfradd log y sefydliadau gwrth-barti ar y cyfrif galw arferol yn amrywio o 0.10% i 0.65%.

2.2 Yr Economi – Yn y Deyrnas Unedig, yn dilyn twf economaidd isel o 0.2% yn chwarter un o 2018, cynyddodd y twf economaidd i 0.4% yn chwarter 2 ac i lefel arbennig o gryf o 0.7% yn chwarter 3, cyn arafu i 0.2% yn ystod chwarter 4. O ystyried yr holl ansicrwydd mewn perthynas â Brexit, roedd y twf economaidd gwan hwn yn ystod y chwarter olaf i'w ddisgwyl. Fodd bynnag, disgwylir peth adferiad yn y twf economaidd yn y dyfodol. Daeth y twf economaidd blyneddol yn chwarter 4 i 1.4% flwyddyn ar flwyddyn gan gadarnhau mai'r DU oedd â'r twf economaidd uchaf yn y G7 yn ystod chwarter 4.

Ar ôl i'r Pwyllgor Polisi Ariannol (MPC) godi Graddfa Banc o 0.5% i 0.75% yn Awst 2018, nid yw'n syndod nad ydynt wedi cynyddu'r raddfa ers hynny. Mae'n debyg na welwn unrhyw gamau pellach gan yr MPC tan y bydd yr ansicrwydd o ran Brexit yn dod yn gliriach. Petai'r DU yn gadael Ewrop mewn modd anhrefnus, mae'n debyg y byddai'r Graddfa Banc yn cael ei thorri er mwyn cefnogi twf economaidd. Fodd bynnag, mae'r MPC wedi bod â phryderon cynyddol am y duedd o ran chwyddiant cyflogau, a oedd ar ei uchaf yn dilyn yr argyfwng ariannol - 3.5% (ac eithrio bonwsau) yn y tri mis hyd at fis Rhagfyr cyn disgyn ryw fymryn i 3.4% yn y tri mis hyd at Ionawr. Bu cyflogwyr Prydain gyflogi gweithwyr ar y raddfa gyflymaf mewn mwy na tair blynedd yn y tri mis hyd at Ionawr wrth i farchnad lafur y wlad ddyffeio gwendidau ehangach yr economi gyffredinol wrth i Brexit agosáu. Cynyddodd nifer y bobl mewn gwaith gan 222,000, gyda hynny'n helpu i ostwng diweithdra i 3.9%, y lefel isaf ers 1975. Yn ogystal, mae cyfanswm nifer y swyddi gwag wedi cynyddu i lefelau uchel newydd.

O ran chwyddiant CPI ei hun, mae wedi bod yn gostwng ers cyrraedd ei lefel uchaf, sef 3.1% ym mis Tachwedd 2017, gan gyrraedd ei lefel isaf ym mis Ionawr 2019 cyn codi rhyw fymryn i 1.9% ym mis Chwefror. Fodd bynnag, yn Adroddiad Chwyddiant Banc Lloegr ym mis Chwefror 2019, parhaodd y rhagolygon chwyddiant ar gyfer y ddwy a'r tair blynedd nesaf ychydig yn uwch na tharged yr MPC o 2%.

Mae'r cynnydd o ran chwyddiant cyflogau a'r gostyngiad mewn chwyddiant CPI yn newyddion da i gwsmeriaid gan fod eu pŵer gwario yn gwella yn y senario hon gan fod y gwahaniaeth yn y ddau ffigur bellach tua 1.5%, h.y. cynnydd mewn termau real. O ystyried bod economi'r DU yn cael ei gyrru gan y sector gwasanaethau i raddau helaeth, mae'r cynnydd ym mhŵer gwario cartrefi yn debygol o fwydo drwodd gan gefnogi twf economaidd yn gyffredinol yn ystod y misoedd nesaf.

2.3 Brexit – Methodd llywodraeth leiafrifol y Ceidwadwyr â chael mwyafrif yn Nhŷ'r Cyffredin er mwyn cefnogi cytundeb Brexit. Cytunodd yr UE i ymestyn y dyddiad y byddai'r DU yn gadael yr UE i 31 Hydref 2019 er mwyn i'r DU allu dod i gytundeb â'r UE ar ba delerau y gallai'r DU adael yr UE. Os na fydd modd dod i gytundeb, mae posibilrwydd cryf y bydd y DU yn gadael heb gytundeb, er ni ellir diystyru'r posibilrwydd o estyniad pellach, etholiad cyffredinol neu ail refferendwm. Beth bynnag fydd y canlyniad, bydd ansicrwydd mawr yn parhau mewn perthynas â'r economi a sut byddai'r Llywodraeth yn delio â Brexit Heb Gytundeb a gallai hyn o bosib olygu llacio'r polisi ariannol a, felly, gallai giltiau â dyddiadau tymor canol / tymor hirach godi o ganlyniad i'r disgwyliad y byddai'r bunt yn wan a phryderon am chwyddiant yn codi.

3. Adolygiad o'r Flwyddyn – Ffactorau Mewnol

3.1 Gwariant a chyllido cyfalaf 2018/19 - Mae'r Cyngor yn ymgymryd â gwariant cyfalaf ar asedau tymor hir. Fe all y gweithgareddau hyn fod naill ai:-

- Wedi eu cyllido ar unwaith trwy ddefnyddio adnoddau cyfalaf neu referniw (derbyniadau cyfalaf, grantiau cyfalaf, chyfraniadau referniw ac ati) nad ydynt yn cael effaith ar angen y Cyngor i fenthyca; neu
- Wedi eu cyllido trwy fenthyca: os nad oes digon o gyllid ar gael, neu os gwneir penderfyniad i beidio defnyddio adnoddau, bydd y gwariant cyfalaf yn creu'r angen i fenthyca.

Mae'r gwariant cyfalaf gwirioneddol yn ffurfio un o'r dangosyddion pwylllog sydd eu hangen. Mae'r tabl isod yn dangos gwariant cyfalaf gwirioneddol a sut y cafodd ei gyllido.

	2018/19 Amcangyfrif (£m)	2018/19 Gwir (£m)
Gwariant cyfalaf y Cronfa Gyffredinol	47	22
Gwariant cyfalaf CRT	16	9
Cyfanswm gwariant cyfalaf	63	31
Y Cronfa Gyffredinol a gyllidir yn ystod y flwyddyn drwy Grantiau a Chyfraniadau	32	16
CRT wedi'i gyllido yn ystod y flwyddyn drwy Grantiau a Chyfraniadau	3	3
Y Cronfa Gyffredinol a gyllidir gan adnoddau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn	3	1
Yr CRT a gyllidir gan adnoddau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn	13	6
Gwariant cyfalaf y Gronfa Gyffredinol a gyllidwyd drwy fenthyca	12	5
Gwariant cyfalaf yr CRT a gyllidwyd drwy fenthyca	0	0

Y prif reswm am y tanwariant oedd y tanwariant sylweddol yn erbyn saith prosiect. Mae'r manylion wedi eu dangos yn y tabl isod:-

	Cyllideb £'m	Gwir £'m	Amrywiad £'m	Sylw
Isadeiledd Strategol Caergybi	1.370	0.211	(1.159)	Contract wedi ei ail dendro a bydd bellach yn digwydd yn 2019/20
Gwelliannau ar y Lôn i Wylfa Newydd	12.000	0.000	(12.000)	Prosiect wedi'i ohirio
Ysgolion newydd Ardal Llangefni	5.233	0.421	(4.812)	Proses ymgynghori wedi ail ddechrau
Safle Sipsiwn a Theithwyr	1.858	0.053	(1.805)	Caniatâd cynllunio wedi cymryd hirach na'r disgwyl
Porth Twristiaeth	1.398	0.092	(1.306)	Oedi wrth dderbyn cadarnhad o'r grant terfynol
Cynllun Gofal Ychwanegol Seiriol	1.000	0.000	(1.000)	Oedi wrth adnabod safle priodol
Datblygu eiddo CRT newydd	7.964	1.525	(6.439)	Oedi wrth ddechrau prosiectau adeiladu newydd

3.2 Cronfeydd wrth gefn a balansau arian parod – mae balansau arian parod y Cyngor yn cynnwys adnoddau referniw a chyfalaf ac arian llif arian. Mae adnoddau arian parod craidd y Cyngor yn cynnwys y canlynol:-

Cronfeydd wrth gefn a Darpariaethau y gellir eu defnyddio	Drafft 31-Maw-19 £m	Terfynol 31-Maw-18 £m
Cronfa wrth gefn cyffredinol y Cyngor	5.912	6.899
Cronfeydd wrth gefn clustnodedig	8.728	7.601
Cronfa wrth gefn y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	8.387	7.380
Cronfeydd wrth gefn Ysgolion	0.631	1.869
Cronfa wrth gefn Cyfalaf	1.186	0.320
Cyfanswm cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio	24.844	24.069
Darpariaethau	5.234	5.326
Cyfanswm y Cronfeydd wrth Gefn a'r Darpariaethau y gellir eu defnyddio	30.078	29.395

3.3 Allanoli benthycyca – Mae angen sylfaenol y Cyngor i fenthycyca ar gyfer gwariant cyfalaf yn cael ei alw yn Ofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR). Mae'r ffigur hwn yn fesur o sefyllfa'r Cyngor o ran dyledion. Mae'r CFR yn deillio o weithgaredd cyfalaf y Cyngor a pha adnoddau a ddefnyddiwyd i dalu am y gwariant cyfalaf. Mae'n cynrychioli gwariant cyfalaf 2018/19 a gyllidwyd drwy fenthycyca, a gwariant cyfalaf a gyllidwyd drwy fenthycyca yn y blynyddoedd blaenorol nad ydyw eto wedi cael ei dalu trwy refeniw neu adnoddau eraill. Rhan o weithgareddau trysorlys y Cyngor yw mynd i'r afael â'r gofynion cyllido ar gyfer yr angen benthycyca hwn. Gan ddibynnu ar y rhaglen gwariant cyfalaf, mae'r Gwasanaeth Trysorlys yn trefnu sefyllfa arian parod y Cyngor er mwyn sicrhau bod arian parod digonol ar gael er mwyn bodloni'r cynlluniau cyfalaf a'r gofynion llif arian. Gallai hyn gael ei gyllido drwy fenthycyca gan gyrff allanol (megis y Llywodraeth, drwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) neu'r marchnadoedd arian), neu drwy ddefnyddio adnoddau arian parod dros dro o fewn y Cyngor. O ganlyniad i falansau arian parod isel yn ystod y flwyddyn, fe benderfynwyd allanoli benthycyca ac fe gymerodd y Cyngor ddau fenthyciad tymor hir gyda'r PWLB. Ar 16 Ionawr 2019, benthycodd y Cyngor £15m gyda chyfradd log o 2.49% sydd i'w dalu'n ôl ymhen 50 mlynedd. Ar 25 Mawrth 2019, benthycodd y Cyngor £10m ar gyfradd log o 2.24% sydd i'w dalu'n ôl ymhen 46 mlynedd.

3.3.1 Benthycyca gros a'r CFR – Er mwyn sicrhau bod lefelau benthycyca yn bwylllog yn ystod y tymor canolig ac at ddibenion cyfalaf yn unig, fe ddylai'r Cyngor sicrhau nad yw ei fenthycyca allanol gros, heblaw am yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y gofyniad cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw ofyniadau cyllido cyfalaf ychwanegol ar gyfer y flwyddyn bresennol a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Yn ei hanfod, mae hyn yn golygu nad yw'r Cyngor yn benthycyca er mwyn cefnogi gwariant refeniw.

Mae'r strategaeth benthycyca mewnol bellach wedi ei gweithredu dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae'r benthycyca gros o £132.5m ar 31 Mawrth 2019 yn llai na'r CFR a ragwelwyd ar gyfer y ddwy flynedd ddilynol.

	Gwirioneddol 2018/19 (£m)	Amcangyfrif 2019/20 (£m)	Amcangyfrif 2020/21 (£m)
Gofyniad Cyllido Cyfalaf	138.7	145.1	158.5

3.3.2 Benthycia Mewnol – yw pan, dros y tymor canolig, y disgwylir i'r graddfeydd buddsoddi barhau i fod yn is na'r graddfeydd benthycia tymor hir. Mae hyn yn golygu y byddai ystyriaethau gwerth am arian yn dynodi y gellid cael gwell gwerth am arian drwy osgoi cymryd benthyciadau allanol newydd a drwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd neu yn lle dyledion allanol sy'n aeddfedu. Byddai hyn yn gwneud y gorau o gynilion tymor hir. Y ffigwr benthycia mewnol yw'r gwahaniaeth rhwng y CFR a'r Sefyllfa Benthycia Gros. Fel y gellir ei weld yn y tabl isod, ar ddechrau'r flwyddyn roedd y sefyllfa o ran benthyciadau mewnol yn £19.9m. Drwy gymryd y ddau fenthyciad PWLB newydd fel y nodwyd ym mharagraff 3.3. o'r adroddiad hwn, cafodd y sefyllfa fenthycia fewnol ar 31 Mawrth 2019 ei lleihau i £6.2m fel y gellir ei weld yn y tabl isod.

	31 Mawrth 2018 Gwir (£m)	31 Mawrth 2019 Gwir (£m)
Sefyllfa benthycia gros	117.0	132.5
CFR	136.9	138.7
Tan gyllido'r CFR	19.9	6.2

3.4 Benthycia Arall- Yn ystod y flwyddyn, bu'r Cyngor hefyd drefnu dau fenthyciad tymor byr. Roedd y benthyciad tymor byr cyntaf am £5m a chafodd ei gymryd ar 16 Hydref 2018 am 3 mis gyda Chyngor Sir Gogledd Swydd Efrog gyda chyfradd log o 0.85%. Roedd yr ail fenthyciad tymor byr hefyd ar gyfer £5m a chafodd hwn ei gymryd ar 14 Rhagfyr 2018 am fis gyda chronfa Bensiwn Tyne & Wear gyda chyfradd log o 0.80%. Cafodd y benthyciadau hyn eu cymryd er mwyn ymdopi ag anawsterau tymor byr gyda llif arian parod.

3.5 Ad-dalu Dyledion – Aeddfedodd benthyciad PWLB ar 16 Ionawr 2019, benthyciad a oedd am £5m. Cafodd y benthyciad ei gymryd yn wreiddiol yn 2009 gyda chyfradd log o 3.72%. Aeddfedodd tri benthyciad tymor byr yn ystod y flwyddyn hefyd. Roedd y cyntaf o'r rhain yn fenthyciad am £5m gan gronfa Bensiwn Tyne & Wear gyda chyfradd llog o 0.50%, a aeddfedodd ar 19 Ebrill 2018. Cafodd y benthyciad hwn ei gymryd ar 19 Ionawr 2018. Y ddau fenthyciad tymor byr arall oedd ad-daliadau ar y ddau fenthyciad newydd a restrwyd ym mharagraff 3.4 o'r adroddiad hwn. Cafodd y benthyciad am £5m gan Gyngor Sir Gogledd Swydd Efrog ei ad-dalu ar 16 Ionawr 2019 a chafodd y benthyciad o £5m gan gronfa Bensiwn Tyne & Wear hefyd ei ad-dalu ar 16 Ionawr 2019.

3.6 Buddsoddiadau – Y strategaeth fuddsoddiadau ddisgwyliedig oedd i gadw adneuron tymor byrrach (hyd at 364 diwrnod) er y cafodd y gallu i fuddsoddi am gyfnodau hirach ei gadw. Roedd disgwyl i'r balansau arian parod fod hyd at £22m, yn amrywio rhwng £4m a £22m. Cafodd y gyllideb log ei gosod ar £0.016m ar ôl addasu ar gyfer y cyfraddau uwch ar fuddsoddiadau presennol. Fel y digwyddodd pethau, dychwelodd cyfartaledd balansau o £11.7m, £0.054m ar gyfartaledd cyfradd llog o 0.47%. Y rheswm pam fod y dychweliadau ar fuddsoddiadau yn uwch na'r gyllideb, fel y nodwyd ym mharagraff 2.1, oedd y cynnydd yng nghyfradd log y banc o 0.50% i 0.75% ym mis Awst 2018, gan arwain at ddychweliadau uwch na'r disgwyl ar fuddsoddiadau. Cafodd holl adneuron y Cyngor eu cadw mewn cyfrifon cadw dim rhybudd sy'n talu cyfradd log yn agos i'r raddfa sylfaenol, £14.333m ar 0.53% ar 31 Mawrth 2019 (31 Mawrth 2018, £5.993m ar 0.39%). Roedd yr holl fuddsoddiadau yn rhai a gymerwyd am lai na blwyddyn.

3.7 Sefyllfa'r Trysorlys ar 31 Mawrth 2019 – Mae sefyllfa dyledion a buddsoddi'r Cyngor wedi'i threfnu gan Wasanaeth Rheoli'r Trysorlys er mwyn sicrhau hylifedd digonol ar gyfer gweithgareddau refeniw a chyfalaf, sicrwydd ar gyfer buddsoddiadau ac er mwyn rheoli risgiau o fewn yr holl weithgareddau rheoli trysorlys. Mae gweithdrefnau a rheoliadau er mwyn cyflawni'r amcanion hyn wedi eu hen sefydlu drwy adroddiadau i Aelodau a nodir yn y crynodeb a thrwy weithgareddau swyddogion yn unol â'r Strategaeth Rheoli Trysorlys 2018/19. Ni chafodd y cyfyngiadau uchaf ar gyfer cyfraddau sefydlog a chyfraddau amrywiol eu torri yn ystod y flwyddyn. Mae ffigyrau benthycia a buddsoddi'r Cyngor fel ar ddiwedd blynyddoedd ariannol 2017/18 a 2018/19 fel a ganlyn:-

	31 MAWRTH 2018			31 MARCH 2019		
	£'000	Cyfradd Cyfartaledd (%)	Aeddfedrwydd Cyfartaledd (bl)	£'000	Cyfradd Cyfartaledd (%)	Aeddfedrwydd Cyfartaledd (bl)
Dyled	117.0	5.15	23.36	132.5	5.70	30.29
CFR	136.9			138.7		
Gor / (tan) wario	(19.8)			(6.2)		
Buddsoddiadau tymor penodol (pob un < 1 flwyddyn, eu rheoli yn fewnol a chyfradd sefydlog)	5,993	0.39		14,333	0.53	
Buddsoddiadau dim rhybudd (i gyd yn cael ei rheoli yn fewnol)						
Cyfanswm Buddsoddiadau	5,993	0.39		14,333	0.53	

Mae benthycia yn cael ei dorri lawr ymhellach yn ôl aeddfedrwydd fel:-

	31 MAWRTH 2018		31 MAWRTH 2019	
	£m	% cyfanswm	£m	% o'r cyfanswm
Cyfanswm benthycia	117.0	100	132.5	100
Llai na 12 mis	10.1	8.63	5.2	3.9
12 mis ac o fewn 24 mis	5.1	4.36	4.6	3.5
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	7.0	5.98	4.6	3.5
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	5.8	4.96	4.2	3.1
10 mlynedd a mwy	89.0	76.07	113.9	86.0

Y rheswm am y cynnydd mewn benthyciadau o 10 mlynedd a mwy o 31 Mawrth 2018 a 31 Mawrth 2019 yw'r ddau fenthyciad gan y PWLB a gymerwyd yn ystod y flwyddyn, fel y nodwyd ym mharagraff 3.3 o'r adroddiad hwn.

4. Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor yn 2018/19

- 4.1 Ail drefnu dyledion** – Ni wnaed unrhyw ail drefnu yn ystod y flwyddyn gan fod y cyfartaledd gwahaniaethol 1% rhwng cyfraddau benthycia newydd PWLB a chyfraddau ad-dalu dyledion yn gynamserol yn golygu fod ail-drefnu yn anymarferol.
- 4.2 Benthycia cyn bod angen** – Yn ystod y flwyddyn, wnaeth y Cyngor ddim benthycia mwy na'r angen, na chyn bod angen, a hynny er mwyn elwa o'r buddsoddiad ar y symiau ychwanegol a gafodd eu benthycio.
- 4.3 Polisi Buddsoddi** – caiff polisi buddsoddi'r Cyngor ei lywodraethu gan ganllawiau buddsoddi Llywodraeth Cymru, sydd wedi'i weithredu yn y Datganiad blynyddol ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys a gafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 28 Chwefror 2018. Mae'r polisi hwn yn nodi'r dull y dylid ei ddefnyddio wrth ddewis gwrth-bartiön buddsoddi ac mae'n seiliedig ar statws credyd a ddarparwyd gan y dair brif asiantaeth cyfraddau credyd ynghyd â data ychwanegol mewn perthynas â'r farchnad (megis rhagolygon cyfraddau, amnewid rhagosodiadau credyd ('credit default sweeps'), prisiau cyfranddaliadau banciau ac ati). Cydymffurfiodd y gweithgareddau buddsoddi yn ystod y flwyddyn â'r strategaeth a gymeradwywyd ac nid oedd gan y Cyngor unrhyw anawsterau hylifedd. Pan fydd y Cyngor yn buddsoddi'r arian sydd ganddo dros ben, yr agwedd bwysicaf o'r buddsoddiad yw diogelwch, wedyn hylifedd ac yna enillion. Ystyr hyn yn ei hanfod yw mai'r brif flaenoriaeth yw diogelwch yr arian, wedi'i ddilyn gan ba mor hawdd yw hi i gael gafaél ar yr arian petai'r Cyngor ei angen, wedi'i ddilyn gan ganran y gyfradd log y bydd y Cyngor yn ei dderbyn ar y buddsoddiad. Y strategaeth o ran buddsoddi arian dros ben fyddai i fenthycia yn y tymor byr gan Awdurdodau Lleol eraill er mwyn cael yr enillion gorau mewn ffordd ddiogel.

4.4 Strategaeth fenthycha – a rheoli risg cyfradd log – yn ystod 2018/19, roedd y Cyngor yn parhau i fod mewn sefyllfa o dan fenthycha. Roedd hyn yn golygu nad oedd yr angen benthycha cyfalaf (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf) wedi'i gyllido'n llawn gyda dyledion benthychiadau oherwydd cafodd arian parod a oedd yn cefnogi cronfeydd wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor ei ddefnyddio fel mesur interim. Roedd y strategaeth hon yn ddoeth gan fod dychweliadau ar fuddsoddiadau yn isel ac roedd hefyd angen ystyried y risg o fuddsoddi gyda gwrthbartion. Fel y nodwyd ym mharagraff 3.3 o'r adroddiad hwn, yn ystod 2018/19 fe wnaeth y Cyngor gymryd dau fenthychiad tymor hir gyda'r PWLB, roedd hyn er mwyn sicrhau bod gan y Cyngor falansau arian parod digonol drwy allanoli dyledion a manteisio ar y cyfraddau llog isel a oedd ar gael ar gyfer benthycha tymor hir gyda'r PWLB. Rhan arall o'r strategaeth yw i fenthycha yn y tymor byr gan awdurdodau lleol eraill er mwyn datrys anawsterau llif arian tymor byr, ac, fel y nodwyd ym mharagraff 3.4 yr adroddiad hwn, gwnaed hyn ddwywaith yn ystod 2018/19 drwy fenthycha gan ddau wahanol Awdurdod Lleol ar ddau wahanol amser.

4.5 Polisi MRP – Yn ystod y flwyddyn, gweithredodd y Cyngor ei bolisi MRP newydd yn dilyn gofyn am gyngor gan ei ymgynghorwyr Trysorlys ac yn dilyn ymgynghoriad ag Archwilio Allanol. Mae'r polisi newydd yn cynnwys ymagwedd fwy doeth tuag at codi Refeniw am gostau Cyllido Cyfalaf. Gellir gweld y polisi newydd yn Atodiad 6 Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2019/20 a gafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn ar 27 Chwefror 2019.

5. Rheolaeth Rheoli Trysorlys

Mae'r dangosyddion pwylllog canlynol wedi eu cynnwys yn Atodiad 11 o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys. Gweler isod esboniad byr o beth yw'r dangosyddion a sut y byddant yn cael eu cyfrifo. Bydd Adran 6 o'r adroddiad hwn yn dadansoddi'r gwahaniaeth rhwng y Gwir Ddangosyddion a'r Dangosyddion Pwylllog a ragwelir ar gyfer 2018/19.

- **Gwariant Cyfalaf – Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf** – Dyma ragolwg o'r Gwariant Cyfalaf rhwng 2018/19 a 2021/22, ac mae'n seiliedig ar Raglen Gyfalaf 2018/19 a'r Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2019/20.
- **Angen y Cyngor i Fenthycha (y Gofyniad Cyllid o Gyfalaf)** – Dangosydd pwylllog arall yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (CFR). Yn syml, y CFR yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol sy'n weddill sydd heb gael ei dalu amdano eto un ai o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn ei hanfod, mae'n fesur o angen benthycha sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf uwch na hynny, sydd heb ei dalu'n syth drwy adnodd refeniw neu gyfalaf, yn cynyddu'r CFR. Nid yw'r CFR yn cynyddu am gyfnod amhenodol, gan fod y ddarpariaeth refeniw isaf (MRP) yn gost refeniw statudol flynyddol sydd, yn fras, yn lleihau'r angen i fenthycha yn unol â hyd bywyd pob ased ac, felly, codir tâl am yr asedau cyfalaf fel y byddant yn cael eu defnyddio.
- **Doethineb ariannol – Dyledion Gros a'r CFR** – Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw ei ddyledion gros, heblaw am yn y tymor byr, yn fwy na chyfanswm y CFR yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon o unrhyw CFR ychwanegol ar gyfer 2018/19 a'r ddwy flwyddyn ariannol ganlynol. Mae hyn yn galluogi peth hyblygrwydd ar gyfer benthycha cyfyngedig cynnar yn y dyfodol ond mae'n sicrhau na fyddir yn benthycha at ddibenion refeniw.
- **Dyledion allanol – Y trothwy awdurdodedig ar gyfer dyledion allanol** – Mae dangosydd pwylllog allweddol arall yn cynrychioli mesur rheoli o ran uchafswm lefel y benthycha. Mae'n uchafswm na fedrir benthycha'n allanol y tu draw iddo ac mae angen i'r uchafswm hwn gael ei osod neu ei adolygu gan y Cyngor llawn. Mae'n adlewyrchu lefel y ddyled allanol, er nad yn ddelfrydol, y gellid ei defnyddio yn y tymor byr, ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r cyfyngiad statudol y penderfynir arno o dan Adran 3 (1) Deddf Llywodraeth leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli un ai cynlluniau'r holl gynghorau, neu gynlluniau cyngor penodol, er nad yw'r pŵer hwn wedi ei weithredu hyd yma. Mae'r Swyddog Adran 151 yn adrodd fod y Cyngor wedi cydymffurfio â'r dangosydd pwylllog hyn yn y flwyddyn ariannol bresennol ac nad yw'n rhagweld anawsterau ar gyfer y dyfodol. Mae'r safbwynt hwn yn ystyried yr ymrwymadau presennol, y cynlluniau presennol a'r cynigion yn yr adroddiad ar y gyllideb. Mae'r Uchafswm Awdurdodedig yn cael ei osod yn flynyddol yn y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys a bydd yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.

- **Y terfyn gweithredol** - Dyma'r terfyn na ddisgwylir yn arferol i ddyledion allanol fod yn uwch nag ef. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai hwn yn ffigwr tebyg i'r CFR, ond gallai fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar y lefelau o wir ddyledion a'r gallu i gyllido tan fenthyca drwy adnoddau arian parod eraill. Gosodir y Terfyn Gweithredol yn flynyddol yn y Datganid Strategaeth Rheoli Trysorlys a chaiff ei gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- **Fforddiadwyedd – Cymhareb costau cyllido â'r llif referniw net** – Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r duedd yn y gost gyfalaf (benthyca a chostau rhwymedigaethau hirdymor eraill net o incwm ar fuddsoddiadau) yn erbyn y llif referniw net. Mae'r amcangyfrifon o'r costau cyllido yn cynnwys yr ymrwymadau presennol a'r cynigion yn yr adroddiad cyllideb hwn.

6. Dangosyddion Pwyllog Gwirioneddol v y rhai ddisgwyliwyd

- 6.1 Yn ystod 2018/19, cydymffurfiodd y Cyngor â'i ofynion deddfwriaethol a rheoliadol. Mae'r data allweddol ar gyfer y dangosyddion pwyllog a'r dangosyddion trysorlys gwirioneddol yn nodi effaith y gweithgareddau gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn, gyda chymaryddion, fel a ganlyn:-

Data ar gyfer gwir ddangosyddion pwyllog a thrysorlys	2017/18 Gwirioneddol £000	2018/19 Gwreiddiol £000	2018/19 Gwirioneddol £000
Gwariant cyfalaf	20,064	38,810	21,649
• Dim-CRT	9,291	13,820	9,028
• CRT	29,355	52,630	30,678
Cyfanswm Gofyniad Cyllido Cyfalaf:			
• Dim-CRT	95,218	108,120	97,845
• CRT	41,648	40,820	40,815
• Cyfanswm	136,866	148,940	138,660
Benthyca Gros	117,029	131,130	132,549
Dyledion allanol	117,029	131,130	132,549
Buddsoddiadau	0	0	0
• Hirach na blwyddyn	5,993	15,000	14,333
• Llai na blwyddyn	5,993	15,000	14,333
• Cyfanswm			
Cyfyngiad Benthyca Awdurdodedig	169.0m	177.0m	132.4m
Terfyn Gweithredol	164.0m	172.0m	132.4m
Costau cyllido fel cyfran o'r llif referniw net – Dygwyd Ymlaen	6.10%	5.12 %	4.92 %
Costau cyllido fel cyfran o'r llif referniw net - CRT	22.36%	20.15 %	16.86 %
Amcangyfrif o effaith gynyddraddol penderfyniadau cyfalaf ar renti tai	3.42	48.74	31.76

- 6.2 Y dangosydd pwyllog cyntaf yn y tabl uchod yw Gwariant Cyfalaf. Roedd y Gwariant Cyfalaf rhagdybiedig ar adeg cyhyrchu'r dangosyddion pwyllog ar gyfer 2018/19 yn £52.630m. Fodd bynnag, roedd y gwir wariant yn sylweddol is ar £30.678m. Eglurir y rheswm am y gwariant is ym mharagraff 3.1 yr adroddiad hwn ac mae i'w briodoli'n bennaf i'r tanwariant sylweddol ar saith prosiect cyfalaf.
- 6.3 Yr ail ddangosydd pwyllog yn y tabl uchod yw'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf. Ni chaniateir i CFR y Cyngor godi ar am gyfnod amhenodol. Mae rheoliadau statudol yn eu lle er mwyn sicrhau bod asedau cyfalaf yn cael eu codi yn fras i referniw dros oes yr ased. Mae angen i'r Cyngor wneud taliad referniw blynyddol y cyfeirir ato fel y Ddarpariaeth Referniw Isaf, (MRP), er mwyn lleihau'r CFR. Yr hyn ydyw mewn gwirionedd yw ad-daliad o'r angen benthyca. Mae hyn yn wahanol i'r trefniadau rheoli trysorlys sy'n sicrhau bod arian parod ar gael er mwyn bodloni ymrwymadau cyfalaf. Gall dyledion allanol hefyd gael eu benthyca neu eu had-dalu ar unrhyw adeg, ond nid yw hyn yn newid y CFR. Gellir hefyd lleihau cyfanswm y CFR drwy:-

- ddefnyddio adnoddau cyllido cyfalaf ychwanegol (megis derbyniadau cyfalaf heb eu gweithredu); neu
- codi mwy na'r gost refeniw statudol (MRP) bob blwyddyn drwy'r Ddarpariaeth Refeniw Gwirfoddol (VRP).

Roedd y CFR a ragwelwyd ar adeg cynhyrchu'r dangosyddion pwylllog ar gyfer 2018/19 yn £148.940m. Fodd bynnag, roedd y CFR gwirioneddol yn sylweddol is ar £138.660m. Un o'r rhesymau am y CFR is oedd y tanwariant yn y rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif, gan leihau'r Benthycia Digefnogaeth a oedd ei angen yn 2018/19. Rheswm arall oedd bod grantiau ychwanegol wedi eu rhoi yn ystod y flwyddyn er mwyn ariannu ffynonellau cyllido eraill megis Benthycia â Chefnogaeth. Roedd hyn yn golygu bod angen llai o Fenthycia â Chefnogaeth a felly, bod y ffigwr CFR yn lleihau. Fodd bynnag, yn y dyfodol, bydd y ffynhonnell cyllido hon a gymorthdelir yn cael ei defnyddio i gyllido'r Gwariant Cyfalaf yn 2019/20 a bydd yn cynyddu'r CFR.

- 6.4** Ni chafodd y Cyfyngiad Benthycia Awdurdodedig (£177m) a'r Terfyn Gweithredol (£172m) eu torri yn ystod y flwyddyn, gyda uchafswm y ddyled allanol yn £132.4m yn unig ar ei uchaf.
- 6.5** Roedd y costau cyllido fel cyfran o'r llif refeniw net ar gyfer y Gronfa Gyffredinol (4.92%) yn agos iawn i'r cyfanswm a ragwelir (5.12%) gan olygu bod y dangosydd hwn wedi perfformio yn ôl y disgwyl ac yn is na chyfanswm y llynedd (6.10%). Roedd y costau cyllido fel cyfran o'r llif refeniw net ar gyfer y CRT (16.86%) yn is na'r cyfanswm a ragwelwyd (20.15%) o ganlyniad i'r tanwariant wrth Gaffael Eiddo Presennol a Datblygiad Eiddo newydd, gan olygu nad oedd angen unrhyw fenthycia yn ystod y flwyddyn gan, felly, leihau'r costau CRT. Bu'r tanwariant ar y CRT hefyd leihau nifer y cyfraniadau Refeniw a oedd eu hangen er mwyn cyllido'r rhaglen gyfalaf yn 2018/19 o £9.7m i £6.3m a dyma'r rheswm pam fod yr Amcangyfrifon o effeithiau cynyddraddol ar benderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar renti tai yn ddim ond £31.76 o gymharu â'r £48.74 a ragwelwyd.

7. Edrych ymlaen i 2019/20 a thu hwnt

- 7.1** Ar 27 Chwefror 2019, cymeradwyodd y Cyngor llawn y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2019/20. Roedd y Datganiad Strategaeth yn seiliedig ar y Strategaeth Gyfalaf ac fe ragamcener bydd angen i'r Cyngor fenthycio £7.3m ychwanegol yn 2019/20 ar gyfer y Gronfa Gyffredinol a'r CRT, cyfanswm o £17.0m yn 2020/21 a chyfanswm pellach o £20.2m yn 2021/22 er mwyn cyllido ei Raglen Cyfalaf. Bydd y benthycia ychwanegol yma yn effeithio ar y Gronfa Gyffredinol gyda chodiad yn y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (MRP) er mwyn cyllido'r costau cyllid cyfalaf. Yn 2019/20, rhagwelir y bydd yr MRP yn £3.4m, yna yn £3.7m yn 2020/21 ac yn £3.9m yn 2021/22.
- 7.2** Ar 4 Ebrill 2019, buddsoddodd Cyngor Sir Ynys Môn £5m gyda Chyngor Central Bedfordshire ar gyfradd log o 0.75%. Roedd yn fuddsoddiad am 3 mis a wnaeth aeddfedu ar 5 Gorffennaf 2019.
- 7.3** Ar 20 Mai 2019, cafodd benthyciad o £5m gan y PWLB ei ad-dalu gan Gyngor Sir Ynys Môn. Cafodd y benthyciad ei gymryd ar 25 Mai 2010 gyda chyfradd log o 3.52%.
- 7.4** Gellir gweld y rhagolygon cyfraddau llog diweddaraf gan Link Assets Services yn y tabl isod:-

Comparison of forecasts for Bank Rate today v. previous forecast											
	Sep-19	Dec-19	Mar-20	Jun-20	Sep-20	Dec-20	Mar-21	Jun-21	Sep-21	Dec-21	Mar-22
1.7.19	0.75	0.75	0.75	0.75	1.00	1.00	1.25	1.25	1.50	1.50	1.50
7.5.19	0.75	0.75	1.00	1.00	1.25	1.25	1.25	1.50	1.50	1.50	1.75
change	0.00	0.00	-0.25	-0.25	-0.25	-0.25	0.00	-0.25	0.00	0.00	-0.25

8. Casgliad

Roedd perfformiad Rheoli Trysorlys y Cyngor yn ystod y flwyddyn yn unol â'r strategaeth buddsoddiadau risg isel, dychweliadau isel ac ymagwedd wedi'i chynllunio tuag at fenthyca gyda'r nod o sicrhau costau cyfraddau llog isel.

Mae perfformiad yn erbyn y Dangosyddion Pwyllog a osodwyd gan y Cyngor yn dangos bod gweithgareddau Rheoli Trysorlys y Cyngor yn cael eu hymgymryd â nhw mewn ffordd reoledig sy'n sicrhau diogelwch ariannol y Cyngor ac nad ydynt yn achosi unrhyw risg ariannol sylweddol i'r Cyngor o ran benthyca gormodol neu anfforddiadwy.

Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor a'i berfformiad yn erbyn y strategaeth yn cymryd i ystyriaeth y ffactorau economaidd allanol a bydd yn cael ei adolygu'n gyson er mwyn sicrhau mai dyma'r strategaeth fwyaf priodol wrth symud ymlaen.

ARGYMHELLION

Argymhellir bod y Pwyllgor yn:-

- (i) Nodi y bydd y ffigyrau alldro yn yr adroddiad hwn yn parhau i fod yn ffigyrau dros dro tan fod y gwaith o archwilio Datganiad Cyfrifon 2018/19 wedi ei gwblhau a bod y cyfrifon wedi eu harwyddo; bydd unrhyw addasiadau sylweddol i'r ffigyrau sydd wedi eu cynnwys yn yr adroddiad hwn yn cael eu hadrodd arnynt fel bo'n briodol;
- (ii) Nodi'r dangosyddion pwyllog a thrysorlys dros dro ar gyfer 2018/19 yn yr adroddiad yma ;
- (iii) Ystyried yr adroddiad rheoli trysorlys blynyddol ar gyfer 2018/19 a'i basio i gyfarfod nesaf y Pwyllgor Gwaith gydag unrhyw sylwadau.

Papurau Cefndirol:

Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2018/19
Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys 2018/19
Adroddiad Adolygu Rheoli Trysorlys Canol Blwyddyn 2018/19
Adroddiad Alldro Cyfalaf 2018/19